

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ Ячменіхін К.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
XX-ПОЧАТКУ XXI СТ.**

Освітня програма **Середня освіта. Історія**

2025 – 2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року.

Розробники: **Ципляк Наталія Олегівна**, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, кандидат історичних наук, доцент

Мова навчання – українська.

Погоджено гарантом освітньої програми «*Середня освіта. Історія*»

«29» серпня 2025 р.

_____

Марина КЕДА

Мета навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки ХХ – початку ХХІ ст.» полягає у формуванні у здобувачів освіти системи знань, умінь і компетентностей, пов'язаних із глибоким розумінням сутності, закономірностей і особливостей історичних процесів і подій, що відбувалися в країнах Європи та Америки протягом ХХ – початку ХХІ ст. Особлива увага приділяється аналізу соціально-економічних, політичних і культурних трансформацій, становленню та еволюції демократичних інститутів, міжнародних відносин, а також впливу глобальних викликів на розвиток держав і суспільств.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	5	4
Кількість годин:	150	120
- лекції	40	12
- практичні / семінарські	20	10
- лабораторні		
- індивідуальні завдання		
- самостійна робота студента	90	98

Статус навчальної дисципліни обов'язкова

Передумови для вивчення дисципліни Вивчення дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки ХХ – початку ХХІ ст.» ґрунтується на знаннях, уміннях і навичках, здобутих під час опанування базових історичних та суспільствознавчих курсів, зокрема: всесвітньої історії, історії України, вступу до спеціальності, основ історичної науки, а також дисциплін, пов'язаних із теорією та історією міжнародних відносин. Здобувачі освіти повинні володіти базовими знаннями про основні етапи історичного розвитку людства, розуміти ключові історичні поняття і категорії, мати сформовані навички аналізу історичних джерел і наукової літератури, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та процесами.

Очікувані результати навчання

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних *компетентностей (загальних та спеціальних (фахових))*:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям.

ЗК 05. Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.

ЗК 08. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ФК 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 02. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти українською мовою, формувати мовно-комунікативні уміння учнів.

ФК 04. Здатність управляти освітніми проектами, відповідати за прийняття рішень у невизначених умовах та спрямовувати розвиток здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

ФК 10. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ФК 11. Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 01. Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 02. Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 03. Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчанні історії

ПРН 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ПРН 12. Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.

ПРН 13. Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	усього	включно з				усього	включно з					
л		пр	лаб	інд	срс		л	пр	лаб	інд	срс	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Перша світова війна та її наслідки для Європи та світу. Країни Європи в міжвоєнний період												
Тема 1. I Світова війна. Становлення ВВС міжнародних відносин		2	2			4		2				4
Тема 2. Італія у 1918-1945 рр.: особливості історичного розвитку		2				4						4
Тема 3. Німеччина у 1918-1945 рр.: особливості розвитку		2				4						4
Тема 4. ЦСЄ між двома світовими війнами		2	2			4			2			4
Тема 5. Особливості Розвитку Великобританії та Франції в 1920-30-х рр.		2				4						6
Разом за змістовним модулем 1	34	10	4			20		2	2			22

**Змістовий модуль 2. Країни Америки напередодні Другої світової війни.
Друга світова війна: причини, основні етапи та наслідки**

Тема 6. США і Канада у 1918-45 рр.: особливості розвитку		2	2			4			2			4
Тема 7. Країни Північно-Західної Європи у 1918-45 рр.		2				4						6
Тема 8. Країн Південної Європи: Португалія Греція, Іспанія в міжвоєнний період		2	2			4						6
Тема 9. Тенденції розвитку науки та культури у країнах Європи та Америки		2				4						4
Тема 10. Друга світова війна		2	2			4		2				6
Разом за змістовим модулем 2	36	10	6			20		2	2			26

Змістовий модуль 3. Країни Європи та Америки в біполярному світі: засади та тенденції суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку

Тема 11. Світ у другій половині ХХ ст.: основні характеристики		2				4		2				4
Тема 12. Німецькі землі в повоєнні роки. Створення ФРН та НДР.		2	2			4			2			2
Тема 13. Інтеграційні процеси у Європі: етапи розвитку та сучасний стан ЄС		2	2			6		2				6
Тема 14. Великобританія та Франція у другій половині ХХ ст.		2	2			6			2			4
Тема 15. Розвиток країн Центрально-Східної Європи у другій половині ХХ ст.		2	2			4			2			6
Разом за змістовим модулем 3	42	10	8			24		4	6			22

Змістовий модуль 4. Тенденції розвитку та основні виклики розвитку країн Європи та Америки на сучасному етапі

Тема 16 США та Канада у другій половині XX – XXI ст.		2				4		2				4
Тема 17. Країни Південної Європи: Італія, Іспанія, Португалія і Греція		2				6						8
Тема 18. Швейцарія та країни Бенілюксу: тенденції розвитку		2				4						6
Тема 19. Країни Північної Європи: тенденції розвитку		2	2			6		2				8
Тема 20. Країни Латинської Америки		2				6						2
Разом за змістовим модулем 4	38	10	2			26		4				28
Усього годин	150	40	20			90	120	12	10			98

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Перша світова війна та її наслідки для Європи та світу. Країни Європи в міжвоєнний період.

Тема 1. Перша світова війна. Становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Основні причини Першої світової війни та стратегічні плани її учасників. Початок Першої світової війни. Боротьба за союзників як провідна зовнішньополітична тенденція у період війни. Дипломатична боротьба на завершальному етапі Першої світової війни. Завершення війни. Комп'єнське перемир'я. Вплив I світової війни на світовий історичний процес. Нова розстановка політичних сил у Європі та світі. Програми повоєнного устрою світу. Паризька мирна конференція. Версальський договір. Утворення Ліги Націй. Мирні договори із союзниками Німеччини. Вашингтонська конференція. Головні принципи Версальсько-Вашингтонської системи устрою світу. Зміна політичної карти Європи. Переділ колоніальних володінь. Вплив Версальсько-Вашингтонської системи договорів на історичний розвиток.

Тема 2. Італія у 1918-1945 рр.: особливості історичного розвитку Наслідки I світової війни для Італії. Статус Італії на міжнародній арені. Зовнішня політика у 1918-1922 рр. Соціально-економічний розвиток у 1918–1922 рр. Особливості суспільно-політичного розвитку у 1918-1922 рр. Криза ліберальної моделі. Розстановка політичних сил. Вплив ІСП. Створення

Народної партії. Причини виникнення та початковий період розвитку італійського фашизму. Б.Муссоліні. Прихід фашистів до влади. Особливості еволюції італійського фашизму. Суспільно-політичний розвиток Італії у 1922-1939 рр. Встановлення тоталітарного режиму. Стратегія економічного розвитку. Соціально-економічний розвиток Італії у 1922-1939 рр. Зовнішньополітична стратегія Б.Муссоліні та її реалізація у 1922-1939 рр. Характерні риси італійського фашизму. Італія у II світовій війні. Капітуляція Італії.

Тема 3. Німеччина у 1919-1945 рр.: особливості історичного розвитку. Наслідки I світової війни для Німеччини. Листопадова революція. Конституційний процес 1919 р. Веймарська конституція. Особливості суспільно-політичного розвитку країни у 1919-1932 рр. Розстановка політичних сил. Причини виникнення та зростання популярності НСДАП. А.Гітлер. Соціально-економічний розвиток у 1919-1932 рр. Зовнішня політика Веймарської республіки. Поглиблення протиріч у німецькому суспільстві на початку 30-х рр. XX ст. Прихід А.Гітлера до влади. Встановлення тоталітарного режиму. Політика нацистів у галузі ідеологій та культури. Антисемітизм. Економічна стратегія. Особливості соціально-економічного розвитку Німеччини у 1933-1939 рр. Зовнішньополітична стратегія та її реалізація у 1933-1939 рр. Мілітаризація Німеччини. Розв'язання II світової війни. Політичний та економічний розвиток Німеччини у роки II світової війни. Зовнішньополітична стратегія Німеччини у роки II світової війни. Характеристика нацистського режиму у Німеччині. Капітуляція Німеччини.

Тема 4. Центральна-Східна Європа між двома світовими війнами Передумови й обставини утворення Чехословацької республіки, місце «чехословацького питання» на Паризькій мирній конференції. Конституція 1920 р. Чехословацької республіки та роль Т.Г. Масарика та Е. Бенеша у державотворчих процесах. Чинники, утворення Польської держави, проблеми, досягнення та прорахунки в її внутрішній та зовнішній політиці у 20 – 30-х рр. XX ст. Королівство сербів, хорватів, словенців та проблеми на шляху державотворення; еволюція політичного устрою та зовнішньополітичних орієнтирів. Створення Угорської держави, причини змін режимів та форм правління на початковому етапі державотворення; еволюція політичного устрою та зовнішньополітичних орієнтирів режиму М. Хорти. Еволюція політичного устрою та зовнішньополітичних пріоритетів Румунії у 20-30-х рр. XX ст. Виникнення незалежних держав Балтії.

Тема 5. Особливості розвитку Великобританії та Франції в 1920-30-х рр.

Наслідки I світової війни для Великої Британії. Політична система країни. Суспільно-політичний розвиток у 1920-30х рр. Колоніальне питання. Ольстерська проблема. Соціально-економічний розвиток країни у 1920-1939 рр. Зовнішньополітична стратегія Великої Британії у 30-х рр. XX ст. та її реалізація. Велика Британія у роки II світової війни. Наслідки I світової війни для Франції. Суспільно-політичний та економічний розвиток країни у 1920-30-х рр. «Народного фронту». Зовнішньополітична стратегія Франції та її реалізація у міжвоєнний період. Зовнішня політика Франції у період «дивної війни». Напад Німеччини. Капітуляція Франції. Режим Віші. Рух Опору у Франції. Комітет визволення Франції. Звільнення країни.

Змістовий модуль 2. Країни Америки напередодні Другої світової війни. Друга світова війна: причини, основні етапи та наслідки

Тема 6. США і Канада у 1918 – 1945 рр.: особливості історичного розвитку. Наслідки I світової війни для США. Президентство В.Вільсона. Нова зовнішньополітична стратегія та її реалізація. Особливості політичної системи США. Суспільно-політичний розвиток країни у 1918–1920 рр. Період президентства республіканців У.Гардінга та К.Куліджа. Соціально-економічний розвиток США. Складові та прояви «ери процвітання». Президентство Г.Гувера. Період «великої депресії». Зовнішньополітична стратегія республіканців та її реалізація у 1921 – 1932 рр. «Новий курс» Ф.Д.Рузвельта. Суспільно-політичний розвиток США у 1933- 1941 рр. Соціально-економічний розвиток країни у 1933-1941 рр. Зовнішня політика США у 1933-1941 рр. США у роки II світової війни. Політична система Канади. Суспільно-політичний розвиток у 1918-1939 рр. Соціально-економічний розвиток Канади у міжвоєнний період. Вплив іноземного капіталу. Канада у системі міжнародних відносин. Стосунки із Великою Британією. Канада у II світовій війні.

Тема 7. Країни Північно-Західної Європи у 1918-1945 рр.: особливості історичного розвитку. Вплив I світової війни на країни регіону (Фінляндія, Швеція, Норвегія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Данія). Особливості суспільно-політичного розвитку країн Північно-Західної Європи у міжвоєнний період. Головні тенденції соціально- економічного розвитку країн регіону у міжвоєнний період. Зовнішньополітична стратегія країн Північно-Західної Європи та її реалізація у 20-30-х рр. XX ст. Країни регіону у роки II світової війни.

Тема 8. Країни Південної Європи: Португалія Греція, Іспанія в міжвоєнний період. Вплив I світової війни на Португалію. Вплив церкви та

армії на політику. Суспільно-політичний розвиток країни у міжвоєнний період. Переворот 1926 р. Фашизація країни. А.Салазар. Португалії у міжвоєнний період. Португалія у роки II світової війни. Наслідки I світової війни для Греції. Територіальні здобутки. Суспільно-політичний розвиток країни у міжвоєнний період. Політична нестабільність. Проголошення республіки у 1924 р. Реставрація монархії у 1935 р. Встановлення військової диктатури у 1936 р. Соціально-економічний розвиток Греції у міжвоєнний період. Зовнішньополітична стратегія Греції та її реалізація. Греція у роки II світової війни. Розвиток Іспанії після війни. Іспанія у роки режиму Прімо де Рівери. Період «Квітневої республіки». Особливості суспільно-політичного розвитку у 1931-1936 рр. Національна та релігійна політика республіканців. Соціально-економічний розвиток Іспанії у 1931-1936 рр. Громадянська війна у Іспанії. Ставлення європейських країн та світової громадськості до подій 1936-1939 рр. у Іспанії. Інтербригади. Перші роки режиму Ф.Франко. Іспанія у роки II світової війни. Особливості початкового етапу франкістського режиму в Іспанії.

Тема 9. Загальні тенденції розвитку науки та культури у країнах Європи та Америки. Визначні досягнення у галузі природничих наук. Основні риси НТП у 1920-30-х рр. Особливості розвитку гуманітарних наук. Загальні тенденції у розвитку освіти у передових країнах Європи та Америки. Головні напрямки та досягнення у галузі літератури. Головні напрямки та досягнення у галузі мистецтва. Головні напрямки та досягнення у галузі театру та кіно. Умови та особливості розвитку культури у умовах тоталітарних режимів.

Тема 10. Друга світова війна. Історіографія головних проблем II світової війни. Дискусійні питання. Періодизація війни. Характеристика головних періодів. Початок війни. Події 1939–1941 рр. Вступ до війни США. Створення антигітлерівської коаліції. Події на фронтах у 1942 р. Хід воєнних дій у 1943 – 1944 рр. Міжнародні відносини у період 1939-1944 рр. Проблема відкриття II фронту. Рух Опору у Європі. Завершальний етап II світової війни. Капітуляція Італії. Капітуляція Німеччини. Вплив II світової війни на світовий історичний процес.

Змістовий модуль 3. Європи та Америки в біполярному світі: засади та тенденції суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку.

Тема 11. Світ у другій половині XX ст.: основні характеристики. Наслідки II світової війни для країн Європи та Америки. Територіальні зміни. Нова геополітична ситуація. Головні напрямки розвитку міжнародних

відносин. Особливості суспільно-політичного розвитку країн Європи та Америки. Фактори впливу на сферу політичних відносин. Головні політичні ідеології та доктрини. Тенденції політичного розвитку. Еволюція державно-політичного механізму окремих країн. Активізація громадського життя. Особливості соціально- економічного розвитку країн Західного світу. Головні моделі економічного розвитку та їхня еволюція. НТР: досягнення та проблеми. Постіндустріальне суспільство. Глобалізація. Інтеграційні процеси. Розвиток соціальної сфери. Еволюція соціальної політики. Сучасна система соціального захисту розвинених країн. Проблеми слаборозвинених держав Латинської Америки. Глобальні проблеми людства та шляхи їхнього вирішення.

Тема 12. Німецькі землі в повоєнні роки. Створення ФРН та НДР. Наслідки II світової війни для Німеччини. Окупаційний режим на німецьких землях, його особливості у східній та західній зонах. Різні підходи до вирішення «німецького питання» у 1945-1949 рр. Розділення країни. Проголошення НДР. Особливості суспільно-політичного розвитку країни у 1949-1989 рр. Домінування СЄПН. В.Ульбріхт та Е.Гоннекер. Боротьба з інакодумством. Політичні кризи. Вплив СРСР.. Системна криза у НДР у другій половині 80-х рр. XX ст. Рух за об'єднання з ФРН. Проголошення ФРН. Принципи державно-політичного механізму. «Основний закон». Політичне життя. Період «канцлерівської демократії» К.Аденауера. Особливості економічної стратегії блоку ХДС/ХСС та її результати. Німецьке «економічне диво».. Курс на об'єднання Німеччини. Позиція ФРН. Процес об'єднання країни. Політичний розвиток ФРН у 90-х рр. XX – на початку XXI ст. Поразка ХДС/ХСС. «Червоно-зелена» коаліція. Канцлерство А.Меркель. Сучасна політична ситуація. Особливості соціально-економічного розвитку ФРН.

Тема 13. Інтеграційні процеси у Європі: етапи розвитку та сучасний стан Європейського Союзу. Вплив Другої світової війни на мобілізацію інтеграційних процесів в Європі. Формування Ради Європи та економічної інтеграції в Європі. Перші інтеграційні структури. ЄОВС, Євроатом. Альтернативна інтеграція Великобританії: створення ЄАВТ. Маастрихтська угода і створення ЄС. Принципи діяльності ЄС. Проблеми розширення ЄС. Конституційний процес. Основні інститути та їх повноваження в управлінні ЄС. Лісабонський договір 2007 р. Проблеми та здобути ЄС: Brexit, міграційна криза та наслідки пандемії.

Тема 14. Великобританія та Франція у другій половині XX ст. Вплив II світової війни на країну. Особливості суспільно-політичного розвитку

Великої Британії. Вибори 1945 р. Соціально-економічна стратегія лейбористів та її реалізація. Особливості політичного та економічного розвитку країни за правління консерваторів (1951-1964 рр.). Велика Британія на міжнародній арені. Колоніальна політика другої половини 40 – середини 60-х рр. XX ст. Політичний та економічний розвиток Великої Британії у другій половині 60-70-х рр. XX ст. Ставлення до інтеграційних процесів у Європі. Політичне життя. Вплив світової енергетичної кризи на економіку країни. Зовнішня політика. Вибори 1979 р. Перемога консерваторів. Особливості соціально-економічної стратегії М.Тетчер та її результати. Зовнішня політика Британії: основні вектори. Вплив Другої світової війни на Францію. Діяльність Тимчасового уряду. Прийняття конституції IV Республіки. Суспільно-політичне життя. Соціально- економічний розвиток. Участь у процесах економічної інтеграції у Європі. Зовнішня політика. Колоніальна політика. Повернення Ш. де Голля до влади. Прийняття конституції 1959 р. Особливості політичної системи Франції періоду V Республіки. Франція у роки президентства Ш. де Голля: внутрішня та зовнішня політика. «Голлізм». Політичний та економічний розвиток Франції у кінці 60- на початку 80-х рр. XX ст. Ж. Помпиду. Ж. д'Естен. Франція у системі міжнародних відносин. «Ера Міттерана»: особливості суспільно-політичного, соціально-економічного розвитку та зовнішньополітична діяльність Франції у 1981-1995 рр. Франція наприкінці XX ст.

Тема 15. Розвиток країн Центрально-Східної Європи у другій половині XX ст. Країни ЦСЄ в умовах блокової конфронтації. Післявоєнне мирне врегулювання. «Народна демократія». Лівачський переворот 1947-48 рр. Громадянська війна в Греції 1946-49 рр. Радянсько-югославський конфлікт 1948-49 рр. Криза сталінської моделі соціалізму. Радянський режим у республіках Балтії. «Польське питання» та післявоєнне становище в країні. Боротьба за спрямування суспільного розвитку. Побудова «фундаменту соціалізму». Комуністичні режими в Чехословаччині та Угорщині. «Празька весна» 1968 р. Відновлення тоталітарного режиму та його криза. Становлення комуністичної диктатури в Угорщині. Поразка національнодемократичної революції 1956 р. Зміцнення тоталітарного устрою. Формування та особливості політичного режиму Й.Б.Тіто. Модель «самоврядного соціалізму» в Югославії. Перехід країн Центрально-Східної Європи до демократичного режиму, спрямованість на вступ до ЄС і НАТО.

Змістовий модуль 4. Тенденції розвитку та основні виклики розвитку країн Європи та Америки на сучасному етапі

Тема 16. США та Канада у другій половині XX – XXI ст. Вплив Другої світової війни на США. Зміцнення позицій США на світовому ринку та у сфері міжнародних відносин. Внутрішня та зовнішня політика Г.Трумена. Президентство Д.Ейзенхауера. Економічна стратегія республіканців та її результати. Особливості соціально-економічної політики демократів Д.Кеннеді та Л. Джонсона. Особливості політичного розвитку США у 70-х рр. Соціально-економічна стратегія демократів за Д.Картера та її результати. Зовнішня політика США у 70-х рр. Перші кроки з розрядки міжнародної напруженості. Чергове загострення відносин із СРСР у 1979 р. Президентство Р.Рейгана. Особливості соціально-економічної та зовнішньополітичної стратегії. США – лідер сучасного світу 1990-ті – XXI ст. президентство Б. Обама та Д.Трампа – виклики для внутрішнього розвитку держави. Державно-політичний механізм Канади. Статус Канади на міжнародній арені та у Британській співдружності націй. Зміцнення позицій Ліберальної партії. В.Макензі Кінг, Л. Сен-Лоран. Ідеологічна трансформація Консервативної партії Джоном Діфенбейкером. Соціально-економічний розвиток Канади у 40-50- рр. XX ст. Посилення інтеграції з США. Початок «канадизації» економіки. Юридичне оформлення державного суверенітету – Акт про конституцію. Політичне життя. Особливості соціально-економічного розвитку. Темпи розвитку економіки у 1990-х рр. Сучасний стан розвитку економіки Канади. Особливості суспільно-політичного розвитку. Особливості зовнішньополітичної стратегії Канади у другій половині XX – XXI ст. та її реалізація.

Тема 17. Країни Південної Європи: Італія, Іспанія, Португалія і Греція Дефашизація Італії. Підписання мирного договору з Італією. Проголошення республіки (1946 р.) та прийняття нової конституції (1948 р.). Особливості суспільно-політичного розвитку у кінці 40 – 60-х рр. XX ст. Соціально-економічний розвиток Італії. Залучення до європейської економічної інтеграції. Італійське «економічне диво». Актуалізація проблеми мафіозних структур та тероризму. Криза традиційних політичних сил на початку 90-х рр. XX ст. Зовнішньополітична стратегія Італії у другій половині XX – XXI ст. та її реалізація. Характерні риси режиму Ф.Франко. Поновлення монархії. Зовнішньополітичний курс Іспанії за Ф.Франко. Іспанський варіант переходу до демократії. Хуан Карлос Бурбон. Політичний спектр Іспанії. Національне питання. Вступ до ЄЕС та НАТО. Роль та місце Іспанії у сучасному світі. Особливості політичного режиму А.Салазара. Квітнева революція 1974 р. Початок демократизації країни. Вступ до ЄС і роль країни у сучасному світі. Громадянська війна в Греції. Режим «чорних полковників».

Зовнішньополітична діяльність Греції у другій половині 40 - 70-х рр. XX ст. Головні риси суспільно-політичного розвитку Греції 1990-х рр. XX – XXI ст. Участь у європейській інтеграції. Проблема Кіпру та шляхи її вирішення.

Тема 18. Швейцарія та країни Бенілюксу: тенденції розвитку. Особливості державно-політичного механізму Швейцарії. Принципи прямої демократії. Принципи формування та діяльності вищих гілок влади. Зовнішньополітична стратегія та її реалізація. Стосунки з ЄС та ООН. Вплив Другої світової війни на країни Модель економічного розвитку. економіка. Підписання економічних угод із Нідерландами та Люксембургом. Залучення до європейської економічної інтеграції. Зовнішньополітична діяльність Бельгії, Нідерландів та Люксембургу у другій половині XX – на початку XXI ст.

Тема 19. Країни Північної Європи: тенденції розвитку. Вплив Другої світової війни на Скандинавські держави. Інтенсивний розвиток економіки. Особливості суспільно-політичного життя Домінування соціал- демократії в Швеції. Взаємини з ЄС. Зовнішньополітична стратегія країн та її реалізація у другій половині XX – XXI ст. Проголошення повного суверенітету Ірландії. Вихід із Співдружності націй. Нейтралітет. Особливості суспільно-політичного розвитку країни. Розстановка політичних сил. Ольстерська проблема у політичному житті Ірландії. Особливості соціально-економічного розвитку країни. Зовнішньоекономічна стратегія. Участь у ЄАВТ. Вступ до ЄЕС. Ірландія у ЄС. Головні досягнення та проблеми розвитку ірландської економіки. Зовнішньополітична стратегія Ірландії. Особливості розвитку Ісландії в сучасному світі.

Тема 20. Країни Латинської Америки. Особливості суспільно-політичного розвитку країн регіону. Роль держави та церкви у політичному житті. Каудильїзм. Часті державні перевороти. Поширення ліворадикальних політичних течій. Переворот Ф.Кастро на Кубі та його вплив на Латиноамериканський регіон. Еволюція авторитарних політичних режимів. Перехід до парламентської системи у більшості країн у 80-х рр. XX ст. Головні тенденції суспільно-політичного життя країн Латинської Америки у 80-90-х рр. XX – на початку XXI ст. Роль держави у економічному житті. Державно-монополістичні тенденції у економічному розвитку. Процеси націоналізації та приватизації. Вплив іноземного капіталу. Комуністичні експерименти на Кубі. Економічна співпраця та інтеграція країн континенту. Головні тенденції соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки на межі століть. Зовнішньополітична стратегія країн регіону та її реалізація у другій половині XX – початку XXI ст.

Методи навчання

Викладання дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки ХХ – початку ХХІ ст.» передбачає використання комплексу сучасних методів навчання, спрямованих на формування системних знань про політичні, соціально-економічні та культурні процеси новітнього часу, а також розвиток аналітичних і дослідницьких умінь здобувачів освіти. У процесі проведення лекційних, семінарських і практичних занять застосовуються інтерактивні методи навчання, зокрема диспути, навчальні ігри, моделювання історичних подій і ситуацій, що сприяють розвитку критичного мислення, вміння аргументовано відстоювати власну позицію та працювати в команді. Поряд із цим використовуються словесні методи навчання – лекція, пояснення, бесіда, які забезпечують системне й логічне засвоєння теоретичного матеріалу. Важливе місце посідають практичні методи навчання, зокрема виконання творчих завдань, підготовка доповідей, презентацій та аналітичних робіт, що сприяє формуванню навичок застосування здобутих знань на практиці. Значна увага приділяється дослідницькому методу, який передбачає самостійну роботу студентів з історичними джерелами, науковою літературою, розвиток умінь аналізувати, узагальнювати та інтерпретувати історичні факти і явища. Також використовується проблемний виклад матеріалу, що стимулює пізнавальну активність студентів, спонукає до осмислення причинно-наслідкових зв'язків і формує здатність до самостійного розв'язання складних історичних проблем. Застосування зазначених методів забезпечує поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів, сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу та формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців у галузі історії.

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: усне опитування, участь у семінарських заняттях і дискусіях, оцінювання доповідей і презентацій, виконання письмових і творчих завдань, тестування.

Підсумковий контроль: екзамен.

Розподіл балів за темами:

ЗМ №1					ЗМ №2					ЗМ №3					ЗМ №4					ісп	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	25	100
4	4	4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4	3		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D		
60 – 67	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наслідки першої світової війни для Європи та світу. Політична карта. Визначення кордонів. Діяльність Ліги націй.	4
	Особливості фашистського режиму в Італії. Локарнські угоди.	4
	Тоталітаризм нацистської диктатури Третього Рейху: основні ознаки. Роль ідеології та пропаганди	4
	Країни Балтії в міжвоєнний період	4
	Ольстерська проблема та її вплив на політичну розстановку сил. Французьке суспільство в 1920-30 рр.: основні характеристики.	4

2	Доба «проспериті» в США: передумови та ознаки. Повернення до ізоляціонізму. Політичний устрій Канади.	4
	Особливості розвитку Скандинавських країн в міжвоєнний період.	6
	Науково-технічні досягнення після першої світової війни. Нові жанри та стилі в мистецтві Європи. Розвиток кінематографу	6
	Міжнародні відносини напередодні Другої світової війни. Міжнародні конференції союзників: основні угоди.	4
3	Жіночий рух за свої права: досвід США та Європи у другій половині ХХ ст. Соціальні рухи в Європі та США 1960-х рр.	4
	Міжнародний контекст об'єднання Німеччини. Роль ФРН в сучасному ЄС	4
	Основні посадовці ЄС та їх повноваження. Тенденції зовнішньополітичної стратегії ЄС	6
	Вирішення Ольстерської проблеми в Британії: положення угоди. Антитерористична боротьба та національне питання в Європі наприкінці ХХ – ХХІ ст.	4
	Країни Балтії в ХХІ ст.	6
4	Технологічні та наукові досягнення США. Взаємини Канади і ЄС на сучасному етапі.	4
	Дозвіл авторитаризму для Іспанії, Португалії, Греції. Національне питання в Іспанії після 2017 р.	6
	Монарші родини Старого світу: тенденції ХХІ ст.	10
	Країни Латинської Америки в період глобалізації амбівалентність розвитку. Тенденції культурного розвитку американського континенту	6
	Усього годин на самостійну роботу	90

Матеріально-технічне забезпечення

Мультимедійне обладнання (комп'ютер/ноутбук, проєктор, інтерактивна дошка), доступ до мережі Інтернет, навчально-методичні матеріали (підручники, карти, історичні джерела, наукові публікації), платформи для дистанційного навчання (Moodle, Zoom), програми для підготовки презентацій.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Брусилівська О. Посткомуністична Східна Європа : зовнішні впливи, внутрішні зміни. Одеса : Астропринт, 2007. 352 с.
2. Бурдяк В. Політична культура країн Європи в контексті інтеграційних процесів. Чернівці: Рута, 2004. 328 с.
3. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К., 2004. 464 с.
4. Газін В.П. Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика. К.: Видавничий дім «Слово». 2009. 424 с.
5. Газін В.П. Новітня історія країн Європи і Америки 1918-1945 рр.: Підручник для студ. вищ. навч. закл. К., 2003. 472 с.
6. Гончар Б.М., Городня Н.Д. Нова історія країн Європи та США. 1870-1918 роки: підручник. К., Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 413 с.
7. Славич Б. Історія Балкан ХХ століття. К., 2004. 600 с.
8. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навч. посібник для студентів ВНЗ. К. : Слово. 2003. 619 с.
9. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. Вінниця: Видавництво Фоліант, 2003. 560 с.
10. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Авт. кол. В.Ф. Салабай та ін. Київ : КНЕУ, 2006. 193 с.
11. Історія європейської ментальності. Europäische Mentalitätsgeschichte / за ред. П.Дінцельбахера ; пер. з нім. В.Кам'янець. Львів : Літопис, 2004. 718 с.
12. Історія Центрально-Східної Європи: Посібник/ За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
13. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007): навчальний посібник для самостійної роботи студента/ Л.М. Мицик, Ю.В. Кузьменко. Київ : Академвидав, 2008. 543 с.
14. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. Навч. посібник за ред. Баран З.А., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П., Швагуляк М.М. Львів, 2005. 225 с.
15. Пронь С. В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1914-1991 роки: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. П. Могили, 2009. 139 с.\

16. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. Львів: “Новий світ-2000”, 2005. 324 с.
17. Яровий В. Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн. ХХ ст. К., 2005. 816 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (відеоматеріали)

1. <https://youtu.be/yL3YVYCV-TU> Перша Світова війна
2. <https://youtu.be/1rtMHN7Ie8Y> Наслідки I Світової війни
3. <https://youtu.be/CStqUxX8Q-g> Епоха переломів: від Першої до Другої світової війни
4. https://youtu.be/_T6sk5LZumE США в 20-х рр. ХХ ст.
5. <https://youtu.be/B1mbjj1U1-k> Велика депресія
6. <https://youtu.be/v0FbfcVf8KM> Як США виходили з Великої депресії
7. https://youtu.be/XVYjAfuKs_0 Президент США Ф.Д. Рузвельт
8. <https://youtu.be/МКМ6Мqj5Buw> «Новий курс» Рузвельта: як США здолали «велику депресію»
9. <https://youtu.be/HUVfL7LqBWs> Зимова війна (Фінляндія проти СРСР)
10. <https://youtu.be/77FzmPAn1Fc> Частина II
11. <https://youtu.be/9EeW66Zoko8> Походження Нацистської Партії. Документальний фільм
12. https://youtu.be/FPDQRubtC_w А. Гітлер. Диктатори
13. <https://youtu.be/6bNVWnEHLjk> Чому А.Гітлер хотів захопити весь світ?
14. https://youtu.be/djqYA5A_2D4 Б. Мусолліні. Диктатори
15. <https://youtu.be/okgFZ6GVXMs> Як Британія втратила свою могутність
16. <https://youtu.be/wMgGJ3EPgCk> Велика Британія та її колонії: історія захоплення світу Ч I
17. <https://youtu.be/okgFZ6GVXMs> Велика Британія та її колонії: останнє піднесення імперії
18. https://youtu.be/VC_sj6r8W0g Причини II Світової війни
19. <https://youtu.be/WzjYQ4DQ--w> Друга Світова війна Частина 1
20. <https://youtu.be/zRff5FFZ4iY> Друга Світова війна Частина 2
21. <https://youtu.be/HFcpsaMTdr4> Холодна війна Частина 1
22. <https://youtu.be/HxS0njsTyNc> Холодна війна Частина 2
23. <https://youtu.be/8sIHjgOxkOs> Холодна війна на карті
24. <https://youtu.be/IbobggDbrp4> Найбільший секрет Карибської кризи
25. <https://youtu.be/xAyzxAaCFkw> Створення ЄС